

2019 – ANUL TRIBUNIȘTILOR (XXVII): problema fonetismului ...

o problemă națională - „ochiul politic” al Tribunei

- rolul de „totum factum” - să fim cu deosebire cumpătați!

Prin cultură la putere!

despre „ochiul politic” al Tribunei

Tribuna este creația unui om fără preocupări politice

rolul de „totum factum” al lui Bechnitz ...

se încheiase un fel de alianță cu partidul național al sașilor, să nu se publice nimic din ce ar putea să-i jignescă pe sași ...

-să fim crutători cu poporul maghiar, ...

-să ne ferim de ceea ce ar putea să învrăjbească ori să înăsprească conflictele ...

-ținea să fim cu deosebire cumpătați ...

Ioan Bechnitz

El m-a înduplecat să iau sarcina de director al ziarului

M-a înduplecat ca redacțiunea să o primesc eu, care-i cunoșteam bine pe maghiari și știam limba maghiară, ... și lucrasem timp de zece ani publicist la București, ...

Ioan Slavici

1848-1898

vechea noastră avere națională

unitatea în limbă și o normă unică în pronunție

șagunism - tribunism - samănătorism

Eminescu

Scriitorul, criticul și jurnalistul Stelian Vasilescu (1927, Alexandria – 2003, Oradea) a prezentat în lucrarea „Publiciști precursori ai Marii Uniri” activitatea lui Ioan Bechnitz, la „Telegraful” și „Tribuna”, acesta arătând în studiul „O transacție ortografică” (apărut în „Telegraful”, în 12 numere), că «problema fonetismului este, la urma urmelor, o problemă națională». Bechnitz a polemizat și cu «Gr. Silași, cel din urmă latinist important. În „Un meșter strică” (n.a.: în Telegraful, 1878, nr. 91, articol semnat „Un delectante”) cu multă inteligență va satiriza bizara analogie de limbă care-l duce pe cel criticat pînă la schimbarea unor versuri din „Ginta latină” a lui Alecsandri, poezie atît de dragă ardelenilor. Altă dată, recenzînd „Dicționarul lui Cihac, nu-i va ierta pe Laurian și Massim pentru al lor făt tragicomic. Din toate cele spuse pînă aici se vede cîtă atenție acorda Bechnitz limbii. Iată încă o dovadă în acest sens: cînd apare „Albina Carpaților” la Sibiu (1877), salută printr-o notă-recenzie ideologia junimistă și fonetismul ei, e drept ceva mai temperat decît al „Foișoarei”. (...) În recenzie, autorul găsește spațiu și pentru a spune că nu este de acord cu măsurile guvernului maghiar care a interzis titlul inițial „Albina Daciei”. Și Eminescu va saluta cu bucurie apariția noului organ de presă tocmai pentru faptul că a adoptat scrierea fonetică: „Propășirea fonetismului este un puternic mijloc pentru a păstra vechea noastră avere națională: unitatea în limbă și o normă unică în pronunție.

5. La Tribuna. În luna martie din 1884, mitropolitul Miron Romanul, cel din cauza căruia aproape întreaga redacție a „Telegrafului” părăsește publicația, înființează un nou partid politic,

Partida național română moderată. Cu atât mai mult se impunea apariția ziarului politic visat de Eminescu, Slavici, Bechnitz și de alții în anii lor de studenție vieneză, apariție discutată apoi cu însuflețire la Congresul de la Putna din 1871. Astfel ia ființă, la 14-26 aprilie 1884, Tribuna sibiană care, din capul locului, consideră noul partid moderat ca instrument al politicii guvernamentale maghiare și pornește lupta împotriva celui ce-i dăduse viață și a celor ce-i stăteau alături. Fondatorii ziarului, în număr de zece, publică Apelul „**Către publicul român**” (...) Bechnitz se află printre semnatarii Apelului (...) Așadar lupta de la Telegraful putea fi dusă mai departe de foștii redactori, cărora li se alăturase acum și Diamandi Manole, marele patriot și mecenat de la Brașov. Cu toate că lucrează mai bine de zece ani în redacție, numele lui Bechnitz nu apare, decît o singură dată în paginile ziarului, caz unic, poate, în istoria presei noastre din Transilvania. A dat viață la cîteva mii de numere ale Tribunei, dar numele lui nu apare decît printre cei care semnează Apelul – program. (n.a.: Bechnitz va mai semna, alături de luptătorii sibieni pentru drepturile politice ale românilor transilvăneni, o declarație de sprijin și simpatie pentru generalul Traian Doda, judecat și condamnat de oficialități). Dar, din nou, vine Slavici (și, vom vedea, și alți colegi de redacție) care ne vorbește despre imensul rol avut de Bechnitz. Să dăm, deci, cuvîntul memorialistului, care începe cu o frază fără echivoc: „**Tribuna**” este creația unui om fără preocupări politice (n.a.: credem, în sensul aderării lui la un partid politic) pe care numai puțini îl știau, amicul meu Ioan Bechnitz. Noul ziar, să o mai spunem o dată, urma să se adreseze tuturor românilor, de aceea sibienii („telegrafîștii”) s-au gîndit să aducă în fruntea „**Tribunei**” un om de prestigiu cultural și politic care era cunoscut de ambele părți ale Carpaților și care, la rîndul lui, cunoștea realitățile românești de pretutindeni. De aceea s-au gîndit la Slavici pe care l-au chemat la conducerea ziarului. Tot cu referire la Bechnitz, acesta scrie: „El m-a înduplecat să iau sarcina de director al ziarului”. Cu alt prilej va arăta de ce s-a făcut această alegere: „M-a înduplecat ca redacțiunea să o primesc eu, care-i cunoșteam bine pe maghiari și știam limba maghiară, eram din părțile Aradului, făcusem examenul de maturitate la Sătmar, stătusem un an la Buda-pesta și unul la Oradea-Mare, aveam legături strînse cu bucovinenii, întrețineam corespondențe cu basarabienii și cu macedonenii, trăisem la Iași, călătorisem mult prin țările române și lucrasem timp de zece ani publicist la București, unde aveam legături cu oameni din toate partidele politice.” Tot din „Amintiri” reiese și rolul de „**totum factum**” al lui Bechnitz în pregătirea apariției revistei: „el a ales numele „Tribuna”, el a hotărît formatul, literele, împărțirea, maniera de redactare, ortografia, tonul, ba chiar și limba ziarului”. Se pare că **Bechnitz era omul de redacție desăvârșit, ideal**. Tot din spusele conducătorului director al Tribunei știm că: dimineața era primul în redacție, iar noaptea pleca ultimul, după ce făcea lectura numărului de-abia scos din tipografie și dădea „**bun de difuzare**”; discuta subiectele articolelor cu redactorii și după ce erau scrise le citea cu atenție și numai cu avizul lui intrau la tipar; citea cu regularitate presa străină (în 5-6 limbi) și informa colegii despre problemele importante găsite în paginile ei, ceea ce făcea ca redacția să fie „la zi” cu tot ce se petrecea în întreaga Europă; stabilea cu directorul ziarului, sumarul numărului următor. Era deci un excelent secretar de redacție, după cum am zice astăzi. Cu toate acestea a refuzat să facă parte din comitetul redacțional și nu primea retribuție bănească.

Dar era și „**ochiul politic**” al Tribunei.

Tot Slavici: „El ținea mai presus de toate **să ne ferim de ceea ce ar putea să învrăjbească ori să înăsprescă conflictele**. În urma stăruințelor lui și a fraților Brote, se încheiase un fel de alianță cu partidul național al sașilor. Vorba era deci ca în ziar să nu se publice nimic ce ar putea să-i jignească pe sași. Tot atât de mult țineam cu toții ca să fim cruțători cu poporul maghiar, că să ne mărginim a combate guvernul și pe koșutiști (o vreme guvernanți la putere – S.V.). Bechnitz îndeosebi mai mult **ținea să fim cu deosebire cumpătați** în ceea ce privește oamenii de stat ai României (...) ceea ce puteam să cerem de la dînșii era numai **să nu îngreuneze poziția românilor din regatul ungar**, amestecându-se în treburile lor. (...) Printre cei aleși de Slavici să facă, la Tribuna, propagandă necesară pentru restabilirea unității în viața culturală a poporului românesc, se număra și Coșbuc, adus în redacție de la Cluj, unde studia. Așadar iată-i la un loc, în lupta pentru același sfânt ideal românesc, pe Coșbuc și Bechnitz. E adevărat că primul nu-l asculta câteodată pe celălalt ... Dar tot de atât de adevărat este că în formarea lui Coșbuc ca ziarist militant un rol important a avut Bechnitz.

Slavici va nota în articolul „**Coșbuc la „Tribuna”**”: „Gheorghe Coșbuc, înzestrat din belșug de către firea sa darnică, s-ar fi ridicat în toate împrejurările deasupra contemporanilor săi; n-ar fi ieșit însă ceea ce a fost dacă nu și-ar fi croit lucrarea vieții în mijlocul acestor oameni cu cultură generală, care toți erau scriitori, și n-ar fi primit îndrumări de la Bechnitz”. Ore întregi discutau în redacție politică și cultură, ba făceau treaba aceasta și în afara redacției, la un pahar de vin bun. Coșbuc a fost al treilea, la „**Tribuna**”, care a înțeles ce mare importanță are pentru un ziar corespondența primită de la cititori și colaboratori, și ca atare a trecut, alături de ceilalți doi, la citirea și corectarea ei. Îmi face multă plăcere, zicea el, căci multe învăț făcând corecturi: o singură greșală în ceea ce privește alegerea, întrebuintarea ori așezarea verbelor te luminează mai bine decât toate gramaticile și toate cursurile de stilistică.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

www.tribuna.ro/stiri/cultura/2019-anul-tribunistilor-xxvii-problema-fonetismului--o-problema-nationala-ochiul-politic-al-tribunei-rolul-de-totum-factum-sa-fim-cu-deosebire-cumpatati-145226.html

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, there is a navigation menu with categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. Below the menu is the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". A green banner advertises "Bucură-te de Gustul Legendar acum și în SIBIU!" for SPARTAN restaurant, located at bd.Mihai Viteazu nr.3, with social media links for Facebook and Instagram. The main article headline is "2019-anul tribuniștilor (XXVII): problema fonetismului ... o problemă națională - „ochiul politic” al Tribunei - rolul de „totum factum” - să fim cu deosebire cumpătați!". The author is Marius HALMAGHI, and the article is dated 07.07.2019 at 22:10. It has 147 views and 0 comments. On the right side, there is a sidebar with a section titled "TABERE DE INTELIGENȚA EMOTIONALĂ" and a small image of a woman.

În: Tribuna, 07 iulie 2019